



رویکرد بنیادین

مدرسۀ علامه حلی ۳ «دوره اول»

مرکز آموزشی علامه حلی ۳

دفتر معاونت آموزشی

« ۱۴۰۱ - ۱۴۰۲ »

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



فهرست

۳	مقدمات
۴	تیزهوش ایرانی مسلمان
۴	حضور معلمان نخبه و جوان
۵	نیازسنجی مستمر و مدیریت نیازها
۵	ایجاد محیط آموزشی خلاق، جذاب و پرنشاط
۶	طراحی آموزش و یادگیری بر اساس تفاوت‌های فردی
۶	طراحی آموزش و یادگیری برای رشد همه‌جانبه
۷	طراحی آموزش و یادگیری در بستر زندگی واقعی
۷	طراحی آموزش و یادگیری گروهی
۷	تأکید بر یادگیری مادام‌العمر
۸	ارزشیابی مؤثر یادگیری
۸	فراگیری آداب و مهارت‌های زندگی

مقدمات

در ابتدای فصل دوم سند تحول بنیادین آموزش و پرورش می‌خوانیم: "وزارت آموزش و پرورش مهم‌ترین نهاد تعلیم و تربیت رسمی‌عمومی، متولی فرآیند تعلیم و تربیت در همهٔ ساحت‌های تعلیم و تربیت، قوام‌بخش فرهنگ عمومی و تعالی‌بخش جامعهٔ اسلامی بر اساس نظام معیار اسلامی با مشارکت خانواده، نهادها و سازمان‌های دولتی و غیردولتی است."

همان‌طور که واقفیم، خانواده، نخستین نهاد اجتماعی است که فرد در آن پا به عرصهٔ وجود و زندگی می‌گذارد و اولین پایه‌های تعلیم و تربیت در آن شکل می‌گیرد، و پس از آن آموزش و پرورش هر کشوری مهم‌ترین و مؤثرترین نظام پرورش و رشد شخصیت کودکان، نوجوانان و جوانان است.

ترسیم آیندهٔ فرهنگی و علمی ایران وابسته به نظام آموزشی و تربیت نسلی است که هدایت و ادارهٔ امور را به عهده خواهند گرفت. قدر مسلم، داشتن یک نظام آموزشی کارآمد و پویا، چراغ راهی برای تحقق اهداف و ارتقای نظام تعلیم و تربیت جامعه ایرانی است.

امروزه باید از ایده مدرسه به مثابه بنگاه یا موسسه، فراتر برویم. فضای رشد و یادگیری مدرسه علامه حلی ۳ دوره اول، بنابر اصولی که در ادامه می‌آید شکل گرفته است و دانش‌آموزان با حضور در این محیط، شیوه زندگی را تجربه می‌کنند و با کسب توانمندی‌ها، خود را برای آینده، به نحوی امیدوارانه آماده می‌سازند. با این مقدمه، مرکز آموزشی علامه حلی ۳، به مؤلفه‌ها و ابعاد زیر توجه ویژه‌ای دارد.

تیزهوش ایرانی مسلمان

هویت ایرانی - اسلامی، محوریت تثبیت شخصیت و اخلاق است و دانش آموزان با شناخت عمیق هویت، تصویری واقع‌بینانه از خود در دنیای کنونی ترسیم می‌کنند. شناخت عمیق این هویت، موجب افزایش اعتماد به نفس، اطمینان خاطر و سلامت فکری در دانش‌آموزان خواهد شد.

انتظار می‌رود با برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌هایی که در این بخش صورت گرفته است، دانش‌آموزان تیزهوش ضمن کسب آگاهی و شناخت لازم نسبت به هویت ملی - دینی که مجموعه‌ای از ویژگی‌ها، تعلقات به مرزهای جغرافیایی، تاریخی، فرهنگی، مذهبی، حماسی و قومی زندگی‌شان را در بر می‌گیرد؛ احساس افتخار و بالندگی داشته باشند.

حضور معلمان نخبه و جوان

قدر مسلم یکی از ارکان مهم آموزش، معلم است که یکی از ویژگی‌های او سرزندگی و احساس مؤثر واقع شدن می‌باشد و معلمی که دچار روزمرگی و اعمال قوانین ثابت است قطعاً منشاء اثر نخواهد بود. در حقیقت، معلمی شغل نیست بلکه نوعی علاقه و عشق است که در خارج از محیط‌های اداری و نیازهای معیشتی به‌عنوان یک فرهنگ تعریف می‌شود. معلمان در نظام تعلیم و تربیت کارآمد و مؤثر، اول باید الگوی وارسته از یک انسان شریف، صادق و قابل احترام باشند تا برای نسل آینده الگو شوند، و در مرحله دوم افرادی پویا، توانمند و خلاق در حوزه دانش تخصصی خود باشند.

با این اوصاف، مدرسه علامه حلی ۳ در جذب نیروی انسانی خود، بیش از هر چیز دیگری به صلاحیت‌های حرفه‌ای و شخصیتی افراد توجه دارد و ملاک‌های مهمی در ارزیابی نیروی انسانی تعیین نموده است. و پیوسته در جستجوی معلمان وارسته، متعهد، متخصص، دارای سعه صدر در تعامل با دانش‌آموزان تیزهوش و دلسوز نسبت به رشد و یادگیری آنان هستیم که تاکنون توفیق الهی شامل حال ما بوده است.

نیازسنجی مستمر و مدیریت نیازها

این یک امر تقریباً پذیرفته شده است که شتاب تغییرات در یک جامعه پویا و پرتحرک، از سرعت بالایی برخوردار باشد. جریان شتابان تغییرات، متناسب با موقعیت‌های جدید، نیازمند شناسایی ابزارهای پاسخگویی است. به عبارت دیگر، همانطور که تحولات در این نوع جوامع رخ می‌دهد، به همان میزان نظام آموزشی نیز باید اقدام به شناسایی نیازها و پاسخگویی به آن‌ها نماید و بکوشد همراه تحولات، خود نیز تعالی پیدا کرده و متناسب با نیازها، قدرت تغییر را در خود ایجاد نماید.

مدرسه علامه حلی ۳ با جلسات متعدد اندیشه‌ورزی با حضور نمایندگان انجمن اولیاء، گروه‌های آموزشی و شورای مدرسه، اقدام به بررسی آسیب‌ها و نیازسنجی مستمر نموده و مطابق با شرایط و اقتضائات، نسبت به رفع نواقص، اصلاحات لازم را انجام می‌دهد.

ایجاد محیط آموزشی خلاق، جذاب و پرنشاط

محیط، بستری برای شکل‌گیری بسیاری از ویژگی‌های رفتاری است. به بیانی دیگر بسیاری از عواطف، عادات، سلاقی و حتی طرز نگرش‌ها و نشست و برخاست‌ها به‌گونه‌ای شگرف از محیط تأثیر می‌پذیرد.

فضاهای آموزشی به دلیل محدودیت‌های خاص خود برای خشک و بی‌روح شدن، مستعد است؛ اما باید تمام تلاش‌ها را به کار گرفت تا از وقوع این امر ناخوشایند جلوگیری نمود.

اهمیت دادن به فضاهای آموزشی و رعایت اصول و استانداردهای مربوط به آن در طراحی این مراکز منجر به خلق محیطی متناسب با خواسته‌های روانی دانش‌آموزان و در نتیجه جامعه می‌گردد.

ریشهٔ علاقه هر دانش‌آموز به آموختن در مدرسه و قرار گرفتن در محیط آموزشی شکل می‌گیرد و در صورت ناهماهنگ بودن محیط با انتظارات فرد، حس دافعه و عدم علاقه به یادگیری در دانش‌آموز تیزهوش شکل می‌گیرد. مدرسهٔ علامه حلی ۳ در تلاش است تا به این امر مهم توجه نموده و نوعی ایجاد رغبت و علاقه را در دانش‌آموزان ایجاد نماید.

طراحی آموزش و یادگیری بر اساس تفاوت‌های فردی

هر انسانی منحصر به فرد است. توانایی‌ها و سرشتی خاص خود دارد. تفاوت‌های فردی، امری مهم هستند که نادیده گرفتن آن‌ها نقصانی جبران‌ناپذیر در ساختار پرورشی و آموزشی مدارس ایجاد می‌کند. به همین دلیل در مدرسه علامه حلی ۳، از تمامی دانش‌آموزان، آزمون‌های روانشناسی همچون هوش هیجانی، ابعاد حیات اجتماعی و ... گرفته می‌شود تا خود را بهتر بشناسند و بر این اساس همه ساحات وجودی دانش‌آموز بررسی شده تا بتوان برای توانمندی‌های دانش‌آموز، برنامه‌ریزی‌های لازم انجام شود. همه سیاست‌های کلان مدرسه (حوزه آموزش و پژوهش) به نحوی است که در پی شناسایی و تحقق هوش‌های چندگانه دانش‌آموزان تیزهوش است.

طراحی آموزش و یادگیری برای رشد همه‌جانبه

برای دستیابی به مراتب حیات طیبیه که هدف نهایی تعلیم و تربیت است، رشد همه‌جانبه و پرداختن به تمامی ابعاد انسانی ضروری است. به مدد پژوهش‌های تخصصی، مدرسه علامه حلی ۳ برای رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان تلاش می‌کند و یک جنبه از رشد را بر جنبه‌های دیگر آن برتری نمی‌دهد. بر این اساس توانایی‌های ذهنی (حافظه، حل مسئله، تصمیم‌گیری، شمارش و غیره) همان اندازه مهم هستند که توانایی‌های اجتماعی (تعامل مثبت با دیگران، احترام، مهربانی، دوستی، کارگروهی، تقسیم مسئولیت، رهبری، حل تعارض و غیره) و همین‌طور توانایی‌های عاطفی (شناخت احساسات، کنترل هیجانات شدید مانند خشم و ترس، اعتماد به نفس، خودآگاهی و خودشناسی، مهربانی با خود، احترام به خود، تقویت هیجانات مثبت مثل شادی، امید و غیره) و توانایی‌های جسمی - حرکتی (پرورش حواس پنج‌گانه، مهارت‌های درشت و ظریف حرکتی، تعادل، چابکی، استقامت قلبی - عروقی و غیره) و توانایی‌های کلامی (صحبت کردن، توانایی برقراری ارتباط، صحبت کردن در مقابل جمع، بیان خواسته‌ها و مسائل و غیره) و توانایی‌های اخلاقی (گذشت، استفاده صحیح از نعمت‌ها، احترام به پدر و مادر، قدردانی و شکرگذاری و غیره).

طراحی آموزش و یادگیری در بستر زندگی واقعی

اکثر دانش‌آموزان پس از تدریس یک مفهوم درسی، در ذهن خود با این سؤال مواجه شده‌اند که «درس امروز چه فایده‌ای برای ما دارد؟ کجا می‌توانیم از آن استفاده کنیم؟» اگر مفاهیم آموزشی مورد انتظار در بستر و موقعیت‌های واقعی زندگی برنامه‌ریزی نشوند، طبیعی است که دانش‌آموزان قادر نخواهند بود دانش کسب‌شده را با موقعیت‌های زندگی انطباق دهند و در به‌کارگیری دانش آموخته‌شده مهارت کافی نخواهند داشت.

کلاس‌های پژوهشی و آزمایشگاه‌های تخصصی به دنبال ایجاد فرصتی است تا دانش‌آموزان بتوانند از یادگیری در محیط طبیعی لذت ببرند و با تکیه بر تفکر خلاق و واگرا خود به حل مسئله بپردازند. گوشه‌ای از این زیبایی‌ها و پیچیدگی‌ها را مشاهده و درک کنند و از آموختن آن‌ها لذت ببرند.

طراحی آموزش و یادگیری گروهی

انسان موجودی اجتماعی است. این موضوع را همه ما می‌دانیم اما گاهی ما در مدرسه‌هایمان تلاش می‌کنیم تا به هر طریقی که می‌شود این موجودات اجتماعی را از هم دور کنیم تا کاری به کار هم نداشته باشند. این نه تنها نیازهای اجتماعی آنان را مرتفع نمی‌سازد بلکه باعث می‌شود که آن‌ها مهارت اجتماعی خوبی نداشته باشند. فراتر از این نیاز اجتماعی، ما بر این باوریم که یادگیری در بستر اجتماعی و تعامل با دیگران رخ می‌دهد. معلم و شاگردان‌شان باهم یک اجتماع هستند و همان میزان که بچه‌ها از معلم‌شان یاد می‌گیرند از یکدیگر هم یاد می‌گیرند. جایگاه معلم در مدرسه علامه حلی ۳، نقش یک رهبر و تسهیل‌کننده تعاملات شاگردانش را بر عهده دارد و زمینه را برای یادگیری گروهی دانش‌آموزان فراهم می‌کند.

تأکید بر یادگیری مادام‌العمر

با نگاه به رشد سریع علم و جایگزینی یافته‌های علمی، دچار ناامیدی می‌شویم که گویا دیگر همه زحمات‌های دوران تحصیل‌مان به هدر رفته است و دیگر علم ما به‌درد این زمانه نمی‌خورد و همه‌چیز تغییر کرده است. واقعیت همین است؛ اگر ما به فرزندان‌مان بخواهیم صرفاً اطلاعات بدهیم و اذهان خلاق و پویای آن‌ها را از محفوظات پر کنیم، سرمایه آن‌ها در چند سال دیگر از بین خواهد رفت.

در مدرسه علامه حلی ۳ هدف، یاد دادن یادگیری است. اینکه دانش‌آموزان یاد بگیرند که دائماً یاد بگیرند. اگر ما به دانش‌آموزان‌مان بیاموزیم که چگونه یاد بگیرند، دیگر نگران آن نخواهیم بود که در آینده چه می‌شود. سرمایه یادگیرنده

بودن تمام نخواهد شد و یادگیری به زمان و مکان خاصی محدود نمی‌شود و به‌درستی می‌توانیم بگوییم که فرزندانمان ز گهواره تا گور، جوینده دانش و حکمت هستند.

ارزشیابی مؤثر یادگیری

فراموش نکنیم، نهاد آموزشی که با وحشت و استرس ریشه گرفته، عجین شده و بر آن مبتنی باشد، نمی‌تواند زندگی را پیش ببرد. و مسلماً این نهاد با «امید» سر ستیزه خواهد داشت. «امید» است که «تاریخ» را آینده‌نگر می‌بیند نه گذشته‌نگر؛ یعنی صرف افتخار به دوران شکوفایی گذشتگان نیست، بلکه انگیزه ساختن جامعه بهتر و مطلوب را آموزش می‌دهد. اگر «احترام» و «هویت» در آموزش سر لوحه باشد، این افراد «هویت‌مند و محترم» در بزنگاه‌ها، ظهور و چرایی در تاریکی روشن می‌کنند، چرا که انسان ارزشمند و روشن ضمیر، احساس قدرت می‌کند و در تاریکی شرایط، چرایی بر می‌کند و از عاملیت انسانی‌اش بهره‌مند می‌شود.

در مدرسه علامه حلی ۳، نمره، رتبه و معدل وجود ندارد. ارزشیابی به معنای ارائه بازخورد مؤثر به دانش آموزان است تا اشکالات و اشتباهات خود را اصلاح نمایند. هدف ارزشیابی، اصلاح فرآیند یادگیری و تدریس است و تلاش بر این است که در نهایت دانش آموزان، به خودارزیابی کامل و ماهرانه دست پیدا کنند. پس، ارزشیابی هر روز و هر زنگ در کلاس درس و همه تجربه‌های یادگیری جریان دارد و معلم و دانش آموز همراه باهم در حال ارزیابی هستند. در مقاطعی از سال، گزارش ارزشیابی به صورت کارنمای توصیفی، به والدین ارائه و به طور مفصل تبیین خواهد شد.

فراگیری آداب و مهارت‌های زندگی

مدرسه علامه حلی ۳ بدین باور است که دستیابی به موفقیت و مهارت‌های تحصیلی به‌تنهایی موجب سعادت و قرین موفقیت نخواهد بود. جامعه ما نیازمند شهروندانی شریف و انسان‌هایی مؤثر و توانمند است. بر این اساس فقط با پرداختن به موضوعات آموزشی به معنای متعارف آن و مهارت‌های تحصیلی نمی‌توانیم به این هدف خطیر نائل شویم. در عین حال مدرسه یک نهاد اجتماعی است و در نهاد اجتماعی انسان‌ها با یکدیگر تعامل دارند. در هر صورت، مدرسه باید برنامه‌ای برای این تعاملات داشته باشد. اگر اصل بر موفقیت تحصیلی باشد، این تعاملات تا جای ممکن باید کنترل بشوند و به تبع آن کاهش یابند. اما باور ما بر این است که مدرسه باید محیطی امن برای بروز رفتار و برقراری تعامل باشد تا زندگی در آن به‌طور واقعی جریان پیدا کند و نه اینکه تبدیل به گلخانه‌ای بشود که گل‌های آن نه با آسیب مواجه شده‌اند

و نه مهارت مقابله با آن را دارند. دانش آموزان در مدرسه، نحوه برقراری تعامل با همسالان و کوچکترها و بزرگترها را می‌آموزند و تجربه می‌کنند. ما این تجربه را ارزشمند می‌دانیم و تلاش می‌کنیم برای ایجاد زمینه یادگیری مهارت‌های ارتباطی و مهارت حل تعارض‌ها، آموزش‌های لازم را در قالب‌های مختلف (کلاس، اردو، کارسوق و ..) فراهم نماییم. بر این اساس ما معتقدیم که اشتباهات، فرصت‌های یادگیری هستند و دانش آموزان باید اجازه اشتباه کردن داشته باشند تا بیاموزند. ما در اشتباهات آن‌ها، همراه آن‌ها هستیم و راه‌های جبران را با یکدیگر بررسی می‌کنیم و می‌کوشیم با یاد گرفتن و تمرین کردن مهارت‌های اساسی زندگی از بروز این مسائل و مشکلات و اشتباهات پیشگیری نماییم.

در مدرسی که مدیر، معلمان، دانش آموزان و والدین باورها، نگرش‌ها و گرایش‌های مشابهی نسبت به امر تعلیم و تربیت دارند و از افکار، ایده‌ها، راهبردها و رویکردهای یکدیگر برای نیل به کمال مطلوب نظام تعلیم و تربیت، حمایت می‌کنند، فرهنگ سازمان مدرسه‌ای قوی، حاکم است و جو و فضای مشارکت و همبستگی در آن محیط حکمفرما می‌باشد. این نوع فرهنگ حاکم بر مدرسه علامه حلّی ۳، تحت عنوان فرهنگ مثبت قلمداد می‌شود و این مدرسه با فرهنگ جمع‌گرایی، مشارکت‌طلبی، حامی و تقویت‌کننده یاددهی و یادگیری تجهیز شده است.

حسرت نبرم به خواب آن مرداب
کارام درون دشت شب خفته است
دریا ییم و نیست باکم از طوفان
دریا همه عمر خوابش آشفته است "شفیعی کدکنی"